

De Cl. Claudiani poetae codice Vratislaviensi membranaceo
saec. XII. vel XIII. quaestio. Cum indice variarum lectionum. Particula prior.

Prooemium.

Quamquam eorum est, qui philologicis studiis sunt dediti, literarum opera, si sunt adhuc ignota, indagare et in lucem proferre, si praesto adsunt, arte critica adhibita recensere itaque et aequalibus et posteris occultam rerum atque sententiarum copiam aperire, tamen in his laboribus, quia plerumque ad ea tantum spectant opera, quae usu ac consuetudine animos ad se solent convertere, saepius justo fit, ut scripta sane digna quae tractentur, aut minus aut omnino non respiciantur. Atque in eo numero sunt Cl. Claudiani illius poetae elegantissimi opera, quae ab oblivione vindicare adhuc perpauci viri susceperunt. Quantum enim equidem scio, Artaud, qui in collectione classicorum latinorum anno 1824 a. N. E. Lemaire emissa Claudiani poemata edidit, Koenigius, J. C. Orellius — Claudiani in Probinii et Olybrii consul. Panegr. In Rufinum I. II. rec. progr. turic. 1844 — ac denique Paulius Berolinensis in Quaestionibus suis Claudianeis illi poetae tempus impenderunt. Sin autem aliorum etiam recentioris aetatis virorum curae me fortasse effugerunt, ut velis, lector benevolentissime, mihi vertere opprobrio, qui in oppidulo versans magis quam credas literarum adjumentis orbatus sim. Nec vero hac subsidiorum inopia impeditus sum, quominus id quod quum Vratislaviae versarer mihi proposueram, ad finem perducere studerem. Plane animi consentio cum Paulo, qui in Quaestionibus suis Claudianeis valde dolet, quod ille poeta omnium oblivione et contemptu oppressus jacet. Itaque codicem Vratislaviensem membranaceum adhuc ignotum conferre collatque varias lectiones emittere eo suscepti consilio, et ut alii quoque viri ad ceteros codices melioris notae excutiendos commoveantur, et ut poetae carmina recenseantur. Si quis enim in animo habet Claudiani libros restituere, mea quidem sententia, quum adminicula, quibus nunc utimur, minus sint certa, a codicibus omnibus diligenter denuo exarandis eorumque variis lectionibus edendis ordiendum erit. Quod ex opusculo meo satis elucebit. Ac nunc ad codicis descriptionem progrediar.

Caput I.

Codex Vratislaviensis, de cujus fato nihil potest indagari, est membranus*) saec. XII. vel XIII. — id quod iudice Hertzio verisimilius est — in forma, quae vocatur in octavo, diligenti calamo literis minutis exaratus et, ut equidem arbitror, ab uno librario scriptus. Tegumentum corio factum uno obice est clausum. Constat autem centum viginti uno foliis distributis in quatuordecim fasciculos numeris suis signatos, quorum primus fasciculus octo folia, secundus et tertius dena, quartus et quintus octona, sextus et septimus dena, octavus, nonus, decimus, octona, undecimus decem, duodecimus et tertius decimus octona, ultimus septem foia continent. Finitur codex libro, cui est titulus Gigantomachia, et dimidium ultimae paginae est vacuum, unde nos finem codicis habere apparet. Nec minus libri manuscripti initium est servatum, quod pergamenti et color et asperitas in prima primi folii pagina satis praebent. Affixus est codici liber manuscriptus membranaeus Ovidii Heroidum multo vetustior — adhuc quod sciam non collatus — in cuius pagina ultima nota sive apographi sive possessoris est, quae Leodium urbem commemorat. Nec tamen, quum ambo codices aperte fuerint sejuncti, quidquam ex illa re potest colligi, quod ad codicem Claudianum pertineat. In singulis codicis paginis sunt tricenae quinae lineae. Et tituli librorum et literae initiales saepe sunt omissa; ubi vero inveniuntur, rubro colore sunt picta. Scriptura est saeculi XII. vel XIII.; compendiis non ita multis nec difficilibus apographus usus est. Fere semper scripsit e pro oe et ae ut in: etheum, ceperat, cithie; litera h contra nostrae scripturae rationem partim omittitur, ut in his: calibs, arpiis, aruspex, tracum, temides, stilico, caldea, partim ponitur ut in his: perhenne, harenis, horis, herēbi, choercet, archana, cathenas, haristas hanelet, archadius, athlas, hamon (i. e. Ammon), achademia, honerant. Litera p multis vocibus est inserta ut his: sompnos, temptat, dampnum, insompnes, columpne, autompni, hiemps, consumpto, contempne, sollempnis, empturas, dampnatur, peremptis, alumpne. Consonae literae in multis vocibus sunt duplices ut in allecto, relligio, reppulit, affrica, affris, sonnos, impaccata, oceanus, bofforus (interdum boforus), ac vice versa consonae singulae sunt scripta ut in cephisus, capadocum, suplicibus, conexuit, conubia, melosi; pro t saepe c et t pro c adhibitum ut in tercius, precio, ocia, divicie, amicicias; dultius, dultia, Fabritius, fidutia, conspicio, spetie, glatiem, despicias, felitior. ch pro h scriptum est in michi, nichil, i pro y in tiranni, liram, olimpo, stigii, micenis, zephiros, driadas, phrigio, phiton (pro Python); d pro t in capud, velud; ii pro i in hii; o pro u in succumbere, autompni, mondum, jocondior; omittitur u in loqutus, equus, sequutus; p legitur pro b in puplica, optulit; ph pro f in nephas, prophano. Pro auctor, aucta semper codex exhibet actor, acta.

Carminum ordo quum valde fluctuet et alius in aliis codicibus sit ideoque non possit non respici, secundum codicem Vratislaviensem nunc proferatur. Ut autem lectori benevolo singula expediam, una cum librorum codicis nostri ordine citavi, ubi carmina in editionibus Walchiana (quae, quum codicem conferrem, sola mihi praesto aderat) et Burmanniana anno 1760 curata exstant. Ordo igitur est hic:

Cod.	W.	B.
In Rufinum lib. I. praef. (Phoebeo domitus Python**) — —	p. 246	p. 26.

*) Alter Claudiani codex Vratislaviensis, qui et ipse in Bibliotheca Vratislaviensi urbana, cui nomen est Rhedigerana, servatur, est chartaceus anni 1465.

**) In primis verbis sarminum allatis scripturam quidem codicis non sum secutus, sed lectionem.

Cod.	W.	B.
In Rufin. lib. I. (Saepe mihi dubiam) — — —	p. 248 —	p. 29.
In Ruf. lib. II. (Jam post edomitas) — — —	269 —	67.
In Ruf. lib. II. praef. (Pandite defensum.) — — —	268 —	66.
De bello Gildonico lib. I. (Redditus imperiis auster.) — — —	137 —	205.
In Eutropium lib. I. (Semiferos partus metuendaque.) — — —	380 —	267.
In Eutrop. lib. II. praef. (Qui modo sublimes rerum.) — — —	409 —	309.
In Eutrop. lib. II. (Mygdonii cineres) — — —	413 —	315.
In Nuptias Honorii Aug. et Mariae fescen. (Princeps chorusco)	373 —	197.
Epithalamii in nuptias Hon. Aug. et Mar. praef. — — —	351 —	171.
(Surgeret in thalamum)		
Epithalamium (Hauserat insolitos) — — —	353 —	173.
De III. consul. Hon. Aug. praef. (Parvos non aquilis) — — —	298 —	110.
De III. consul. Hon. Aug. panegy. (Tertia Romulei sumant.) — — —	300 —	112.
De IV. consul. Hon. panegy. (Auspiciis inter sese) — — —	312 —	128.
In Mallii Theod. consul. prol. (Audebisne precor doctae) — — —	17 —	240.
De consul. Mallii Theod. paneg. (Ipsa quidem virtus) — — —	19 —	242.
In I. consul. Stiliconis lib. I. (Continuant Superi pleno) — — —	37 —	355.
De I. consul. Stilic. lib. II. (Hactenus armatae laudes) — — —	56 —	377.
De II. consul. Stilic. libri praef. (Major Scipiades Itali) — — —	79 —	409.
De II. consul. Stilic. liber. (Quem populi plausu.) — — —	81 —	411.
In VI. consul. Hon. Aug. libri praef. (Omnia quae sensu) — — —	445 —	472.
De VI. consul. Hon. Aug. paneg. (Aurea fortunae reduci) — — —	447 —	475.
De bello Getico praef. (Post resides annos longo) — — —	100 —	433.
De bello Getico liber (Intacti cum claustra freti) — — —	102 —	435.
(Eidyllia et Epigrammata, quorum numeri secundum Burmannum adnotati sunt.)		
Epigr. 35. Descriptio portus Smyrnensis. (Urbs in conspectu.)	522 —	703.
Epigr. 4. Descriptio armenti. Fragm. (Non tales quondam.)	511 —	688.
Solitas galea et seqq. (vide infra.)		
Epigr. 36. (Est procul ingenti.) — — —	522 —	703.
Epigr. 28. (In jaculum quodcunque.) — — —	520 —	701.
Epigr. 37. (Quis dedit innumeros.) — — —	522 —	703.
Epigr. 19. (Quid non saevus amor.) — — —	516 —	694.
Idyll. II. Hystrix. (Audieram memorande.) — — —	498 —	666.
Epigr. 42. (Nominis umbra manet.) — — —	523 —	705.
Epigr. 41. (Pulchris stare diu) — — —	523 —	704.
Epigr. 34. (Fontibus in liquidis.) — — —	522 —	703.
Epigr. 29. (Quae tibi cum pedibus.) — — —	520 —	701.
Epigr. 32. (Dulcia dona mihi.) — — —	521 —	702.
Epigr. 39. (Paupertas me saeva domat.) — — —	523 —	704.
Epigr. 40. (Esuriens pauper telis.) — — —	523 —	704.
Epigr. 1. (Adspice ^{mori} cornigeras Rhodani.) — — —	509 —	686.
Epist. 5. (Italiae commune decus.) — — —	493 —	658.
Epigr. 2. (Felix qui patriis.) — — —	510 —	687.
Epigr. 30. (Mallius indulget somno) — — —	521 —	701.
Epist. 1. (Usque adeone tuae) — — —	487 —	647.

Cod.	W.	B.
Epigr. 24. (Sic non Aethiopum campos)	518	697.
Epigr. 33. (Horret apex cap.)	521	702.
Epithalamium dictum Palladio et Celerinae praef. (Carmina per thalamum.)	179	525.
Epithalamium. (Forte Venus blando.)	180	526.
Idyll. 6. (Fous Antheoniae vitam)	504	676.
Idyll. 1. (Oceani summo circumfluus.)	494	659.
Idyll. 4. (Felix qui Pharias)	500	670.
Idyll. 5. (Quisquis sollicitat)	502	673.
Laus Serenae. (ic mea Calliope*)	166	513.
Epist. 2. (Orphea quum primum sociarent.)	489	651.
Epigr. 45. (Christe potens rerum.)	524	705.
Epigr. 6. (Possedit glacies naturae.)	512	689.
Epigr. 7. (imphae quae tegitis.)	512	690.
Epist. 3. (Quid rear affatus)	492	654.
Epist. 4. (Quem precor internos)	492	656.
Epigr. 3. (Torvus aper fulvusque leo.) <i>I'tollas</i>	511	688.
Epigr. 25. (Fallaces vitreo stellas.)	519	698.
Epigr. 26. (Si tua Cureti.)	519	699.
Epigr. 5. (Transferat huc liquidos.)	512	689.
Epigr. 22. (Non semper clipei.)	517	696.
Epigr. 23. (O felix sonipes tanti)	518	697.
Epigr. 20. (Accipe parva tuae.)	516	695.
Idyll. 3. (Quis non indomitam.)	499	669.
Epigr. 27. (Per cineres Pauli, per sancti)	520	699.
Epigr. 18. (Jupiter in parvo cum cerneret.)	515	694.
Gigantomachia. (Terra parens quondam.)	481	639.

Post epigr. 4. (Non tales quondam) sequuntur haec verba sine titulo:

Solitas galea pectore comas
 Stilicho molli necte corona;
 Cesserit litui vacuumque procul?
 Martem? felix teda relegat;
 Fractus ab aula rursus in aulam?
 Redeat sanguis patris officii;
 Junge potenti pignora dextra;
 Gener augusti pridem fueras.
 Nunc rursus eris socer augusti
 Quae jam rabies livoris?
 Vel quis dabitur color invidiae?
 Stilicho socer est, Stilicho pater est.

Epigrammatum nonnulla in codice Vratislaviensi constant pluribus editionum epigrammatibus. Sic epigrammata de Crystallo cui aqua inerat, quorum alterum incipit his vocibus imphae (litera initiali deficiente) quae tegitis, cf. Walch. p. 512. 513. 514. Burm. p. 690. 691. 692., ac porro epigrammata De paupere amante (Esuriens

*) Literas initiales iis tantum locis cum codice omisi, quibus lectio in dubium potest vocari.

pauper telis) cf. Walch. p. 523. Burm. epigr. 40 p. 704. et De piis fratribus (Adspice suadentes venerando) cf. Walch. p. 507. Burm. p. 683. idyll. 7. in singula sunt conducta. Quae epigrammata hac significata ratione in codice Vratislaviensi cohaerere litterae initiales demonstrant sive desunt sive adsunt rubro colore pictae. Desunt liber in Probrini et Olybrii consulatum, libri tres de raptu Proserpinae. Laus Christi (Proles vera Dei) W. p. 526. Burm. p. 708. Miracula Christi (Angelus alloquitur) Walch. p. 527. Burm. p. 709., in Sirenas epigramma (Dulce malum pelago) Walch. p. 527. Burm. 710. Laudes Herculis (Pieridum columen) Walch. p. 528. Burm. p. 711. omniaque graeca poemata. Item desunt ambo epigrammata, quae apud Burmannum numeris 43 et 44 pag. 705. signata exstant, ut in editione Walchiana sic in codice Vratislaviensi.

Caput secundum.

Priusquam codice descripto transiit ad dijudicanda glossemata et emendationes supra lineas notatas, varias codicis lectiones, quum sententiis meis infra tractandis documento sint futurae, praemittendas esse mihi visus sum. Variarum autem lectionum tertiam tantum partem, i. e. varias lectiones primorum quadraginta foliorum emisi, quia, etiamsi librum ms. ter diligenter perlegi et primam partem quater, tamen propter rei difficultatem timens ne singula quae offeram, satis sint recta, aut edendas reliquas lectiones codicem denuo conferre et perlustrare constitui. Ac porro ut Tu, lector benevolentissime, ea quae infra exponam, non temere esse dicta intelligas, eos codices, quibus illis locis eadem lectio est atque Vratislaviensi libro manuscripto, nominatim addidi libri primi in Ruf. variis lectionibus.

Variae lectiones primorum quadraginta foliorum.

In Rufinum liber primus.

Praef. Cod. habet rubro colore script.: Claudiani poetae in Rufinum liber primus incipit. P initio non exhibet. v. 1. phiton. sic Lovaniensis. v. 4. tingeret. sic Bon. Reg. Oxon. sec. Thuan. Leid. duo. Ambr. duo. Petav. sec. Tholos. Farnes. Ald. ed. Vicet. Exc. Gevartii. Variae Lectiones editionis Antverpianae. v. 7. frondibus supra lineam; l'tractibus. sic Medic. sec. a m. pr. Petav. tert. Mazar. Rott. Pric. Oisel. frondibus. l'tractibus Ambror. sec. v. 9. dubium est propter pergamenti asperitatem, num sumavit an fumavit, num m an ri sit legendum. Superscriptum est p a m. pr. Equidem lego spumavit. v. 10. cephisus. sic Pat. Flor. Put. Rott. Oisel. Pal. Farn. Pric. Moret. pr. Ambros. sec. Vatic. sec. duo Med. Ald. Exc. Laeti et Lucens. liquidis. s. l: l'nitidis. liquidis etiam Flor. Med. duo. Rott. Oisel. Pat. Ambros. sec. Put. nitidis reliqui omnes. utrumque Mor. pr. v. 12. gl: l'tonat. v. 13. dulci. sic tres Vatt. Pal. Farn. Pric. Oisel. gl: l'veniunt. v. 18. cadunt. s. l: l'regunt. tegunt l'cadunt. Ambros. sec. Oisel. Petav. tert.

Lib. I. Codex exhibet rubr. col. script.: Explicit prologus. Incipit primus liber. v. 1. S habet coloratum. v. 5. mari Oxon. pr. Reg. Thuan. Tholos. Palat. Farn. Ambr. pr. tres Vatt. duo Heinsii. Med. pr. Leid. pr. Ald. anni que, tres Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. v. 9. igni. sic plerique. v. 16. vacuo que. sic Reg. Thuan. Mazar. Moret. Lov. Exc. Gevart. Ald. v. 18. 19. sensu ambiguo. sic omnes praeter Vat. quint. et Moret. v. 19. veri. sic duo Med. Heins. Pal. Pric. Vat. sec. Rott. Oisel. Leid. pr. l'nostri. sic Vatt. duo. Farn. Flor. Med. pr. Mazar. Put. Lov. duo Petav. Exc. Luc. v. 24. gl: l'orbem. supra quo: l'e. v. 36. passu. gl: l'gressu v. 42. angues. sic Vatt. quattuor.

Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. v. 43. tunc. sic omnes praeter Moret. s. l: Itum. supra per: lter. v. 44. rapidis. sic MSS. praeter tres Vatt. duo Ambr. duo Med. Pric. Thuan. vet. ed. Parm. et Vicet. qui exhibent rabidis et Put., qui utrumque habet. v. 47. quae. sic tres Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. corrumpit. sic MSS. praeter Ambr. pr. duo Med. Vat. sec. Pric. vet. ed. Parm., qui corrumpit dant. v. 48. supra inania scriptum ima, aperte a manu recentiore, quod et literarum formae diversitas et atrius atramentum satis demonstrant. v. 54. nostra de plebe. sic duo Vatt. v. 55. s. l: delapsa. 57. tenebroso carcere. sic plerique libri praeter Med. sec. (a m pr.) Flor. Med. duo. Vat. pr. Pal. Rott. un. Heins. Ald. ed. Parm. et Vicet. v. 64. fluvios ripis immittere ruptis. v. 65. laxare. sic tres Vatt. Rott. Oisel. v. 66. totos. sic Vatt. quattuor, Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. v. 69. rura tuetur. Primaria lectio emendata mihi videtur in iu, fortasse e ru. Id emendatum esse a m pr. puto. Lego jura. sic (sc. jura tuetur.) Pat. Thuan. Ambr. sec. et pr. a. m. sec. vet. Gyr. duo Med. duo Vatt. Pal. Rott. Oisel. unus Heins. v. 70. in dissens. que litera post s blattis deleta. ceu. sic Lov. v. 71. flumine. sic omnes praeter Vat. opt. et Farn., qui flamine, et Leid. pr. Oxon. pr. Pric. Lov., qui flamine l'flumine exhibent. v. 80. hec. mox supra arcus l'us, mihi videtur a m. s. supra e vocis defensores scriptum est l'i. videtur a m. s. ad terruit gl: l'polluit. haec etiam quattuor Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. terruit Vat. sec. Pric.

h

Pat. polluit l'terruit Vat. pr. v. 81. at amanteos. h suprascr. a m. s. videtur. v. 83. lego: alterius. v. 85. lego: effatur. e propter pergamenti asperitatem dubium; fortasse est a. v. 91. acrius arpiis flavis incertius undis. harpyis etiam Vat. quart. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. 93. parvus reptavit. 95. oscula. sic Pric. Oisel. Thuan. Moret. gl: l'ubera. utrumque Leid. pr. Med. quart. alter Moret. v. 96. ora. sic duo Vatt. Pric. Rott. Oisel. Thuan. Med. sec. Petav. pr. supra lin. membra utrumque Vat.

que etiam

opt. Put. Flor. membra Vat. quart. et quint. Farn. Pal. v. 97. me tradente dolos, gestus

.....
artemque nocendi. emend. sine dubio a m. pr. me trad. d. art. noc. Farn. Pric. Rott. Oisel. duo Med. Flor. Ambr. sec. Put. a m. sec. Pat. meque etiam tr. Vatt. quattuor. tres Petav. Put. Mazar. duo Med. duo Heins. Lov. Moret. Bonon. Tholos. Pat. tres Ambr. Oxon. sec. Leid. sec. Vat. Livin. Sched. Gud. ed. Vicet. v. 98. Edidicit. sic duo Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. Vat. sec. a m. s. v. 99. protexere. sic Med quart. Petav. tert. duo Vatt. Oisel. v. 101. satia ret. sic quattuor Vatt. Pal. Farn. Pric. v. 105. unanimes.

u

sic quattuor Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. v. 108. pollux. x emend. e s. alterum u suprascr., utrumque mihi videtur a m. pr. v. 111. scelerum quicquid. sic quattuor Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. v. 113. perducam. sic tres Vatt. Pal. Farn. Pric. Lov. Oisel. v. 120. p. scit. litera sec. blattis deleta. v. 123. pandit qua. sic quattuor Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. v. 124. quo fertur. sic quattuor Vatt. Pal. Pric. Farn. Rott. Oisel. v. 125. silentum. sic quattuor Vatt. Pal. Pric. Farn. Rott. Oisel. v. 128. mugire.

u

s. l: l'migrare. mugire Med. sec. utrumque Rott. v. 132. reolutaque. u suprascr. a

h

m. pr. v. 133. sustitit—unda. unda etiam quattuor Vatt. Pal. Rott. Oisel. renus. h s. l. a m. pr. v. 134. sepe. s. l: l'sponte. saepe item Vat. pr. Oisel. Thuan. Rott. Pric. a m. pr. sponte vel saepe. Flor. Ambr. pr. Vat. sec. v. 137. elise. sic Lov. ambo Mor. tres Vatt. Pal. Farn. Rott. duo Med. Put. tres Petav. Reg. Pat. Thuan. Ma-

zar. duo Oxon. duo Leid. Heins. ed. Parm. v. 141. patriis sine copula. sic Vat. duo Exc. Laeti. v. 143. toto donabere mondo. item Leid. pr. Vat. pr. Rott. Oisel. Thuan. Flor. Petav. tert. Vat. Liv. Mor. pr. a m. s. Incert. Heins. v. 149. imperat. sic Oxon.

sec. Leid. duo. duo Vatt. Pal. Farn. Pric. Oisel. v. 152. cithie vernant in gramine.

gl: l'cinne. Scythiae. Pat. Farn. Pric. Thuan. Med. duo. Exc. Gevart. gramine etiam omnes Vatt. Pal. Farn. Rott. Pric. Oisel. v. 154. litavi. quattuor Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. v. 155. hecates. v. 156. vinctura. v. 158. flumina. sic fere omnes mss. v. 163. mutari. gl: ditari. v. 166. tractu. etiam Oisel. tractu. v. 167. flavamque

revictos. flavamque. Leid. pr. fulvamque l'flavamque. Rott. revictos. Med. quart. Exc. Luc. v. 168. tunc. sic Rott. Oisel. v. 169. invicto. sic Leid. pr. a m. pr. v. 170. vocabis. sic Vat. opt. Farn. Pal. Rott. Oisel. v. 171. seu—seu. v. 172. furie jussu. sic Vat. sec. Rott. Pal. Oisel. v. 173. simplegadas. v. 174. celsa qua boforus. Vatt.

duo. Pal. Farn. Rott. Pric. item. v. 175. discriminat horis. sic Vatt. quattuor. Pal. Pric. Rott. Oisel. disterminat l'discriminat. Farn. Mor. pr. horis. Var. LL. ed. Antv. v. 182. cumulando. sic Vat. pr. Pric. Oisel. Thuan. Petav. pr. a m. s. stimulando l'cu-

mulando. Put. Vat. quart. v. 183. veluti. sic plerique. v. 184. hauria^t. t suprascr. v.

186. ^{ma}manet. in codice lineola per pr. syll. ma etiam plerique ceteri. v. 193. ruinas. sic

quattuor Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. v. 198. cyri cresique tiare. 203. Curios. —tegebat. in curios c auctum, ut opinor, a m. s. v. 204. augustior. sic tres Vatt. Pal. Pric. Rott. Oisel. v. 206. nocturna. v. 207. tibi vellera succos. sic Vatt. quattuor. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. v. 213. tibi. sic plerique. v. 214. hic. sic Vat. pr. v. 224. ex. Mazar. Flor. Rott. Oisel. Vat. sec. Med. sec. Petav. tert. negasset. negaret l'negasset. Oxon. pr. v. 226. sic vel Getuli. v. 227. partus. sic tres Vatt. Pal. Farn.

Pric. Oisel. partus l'Parthum. Vat. pr. Partum l'partus Lov. v. 228. fugit. suprascr. r. v. 229. numquam. sic Vat. sec. Leid. sec. Farn. Pat. Rott. Oisel. v. 232. extinguere sic tres Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. ed. Parm. v. 238. parum est. quattuor Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. v. 239. ad cetera. v. 244. nequis—ne. sic tres Vatt.

Pric. Rott. Oisel. v. 252. vel si punicea pinu. s. l: l'non thmca. lego thimica. h aperte ex alia litera emendatum; fortasse scriptum fuit tunica. ambo i suprascripta a m. pr. mihi videntur addita, h a m. s. emendatum. v. 253. Chiron. sic Reg. Put. Thuan. Mazar. Leid. sec. duo Oxon. ambo Moret. Lov. tres Petav. Exc. Gevart. silla. sic ambo

Mor. Lov. duo Oxon. duo Leidd. v. 255. partha, lenis. a m. pr. re. v. 256. amens. sic multi libri mss. deccederat. s. l: l'dejecerat. v. 259. At. v. 260. medio sese sed. sic Tholos. Bonon. Med. tert. Pat. duo Oxon. Rott. Lov. Vat. quart. tres Ambros. Inc. Heins. Sched. Gud. Oisel. medio sese (Isolus) sed. Reg. Mazar. duo Petav. v. 264. hec—hec. sic plerique. v. 266. hec—regna. haec plerique. regna tres Vatt. Farn.

Pric. v. 268. hib,eni. gl: l'inerti. v. 269. vertice. sic plerique. v. 272. circumsonat. v. 276. lapsa. sic tres Vatt. Pal. Farn. Rott. Oisel. v. 278. rubro. sic tres Petav. Reg. Bonon. duo Ambr. duo Med. duo Heins. Mor. sec. Vat. Liv. Sched. Gud. Exc. Luc. sec. ed. Parm. et Vicet. v. 281. vipereo. sic quattuor Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel.

v. 284. ^{Pa} desinit actis, a videtur a m. s. actis etiam Thuan. Petav. sec. Mor. pr. Med. pr. duo Vatt. duo Leidd. Oisel. v. 294. gerion t. neque turb. neque Mazar. Thuan.

Pal. Pat. Oisel. Ambr. sec. Vat. et Med. sec. v. 295. ^uaequabat, u vid. a m. s. aequabat tres Med. Pal. Exc. Laeti et Parm. aequabunt Tholos. Lov. Vat. pr. Ambr. tert. ambo Mor. Thuan. Leid. sec. Exc. Gevart. et Luc. sec. v. 298. uigilare. v. 301. velud. v. 304. diffundit in annes. diffundit etiam Vat. sec. Pric. Rott. Oisel. Pat. duo Ambr. Med. sec. Mazar. Leid. pr. Exc. cod. Rhem. Ald. ed. Vicet. v. 307. ardet. sic duo Vatt. Bonon. Tholos. Pat. tres Ambr. Reg. Put. tres Petav. duo Heins. quatt. Med. Mazar

Exc. Pat. rec. et Gevart. Sched. Gud. ed. Vicet. v. 308. receptat. in c rasura; mihi videtur t fuisse. signum a m. s. receptat Bonon. Ambr. sec. Moret sec. Flor. duo Med. Farn. Exc. Laeti. ed. Vicet. retemptat. Pat. duo Ambr. Med. tert. tres Vatt. Pric. Oisel. Sched. Gud. Exc. Luc. pr. Var. LL. ed. Antv. utrumque Lov. v. 309. traditque. sic Pric. Rott. Exc. Luc. v. 310. reliquias mixtis. v. 312. patriumque bibens
^{n alanus}
meotis orontem. n alanus mihi videntur a m. s. suprascripta. meotis orontem etiam

.....
exhibent Farn. Pric. Oisel. m. pr. Mor. sec. Pat. Mazar. ed. Parm. Exc. cod. Rhem. meotin alanus vel meotis orontem Put. meotin alanus Med. sec. v. 314. collata. sic tres Vatt. Pal. Med. tert. Thuan. v. 316. dextera turmas. sic quattuor Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. Exc. Laeti. v. 317. in ulta mihi l emendatum vid. ex i a m. pr. v. 318. 319. tunc proditor ille impius. sic omnes mss. Exc. Gevart. Laeti. Ald. Varr. Lectt. ed. Antv. ed. Parm. et Vicet. v. 324. Tanaim. sic Bonon. Flor. duo Med. tres Vatt. Pal. Farn. Oisel. Mazar. Petav. pr. famosius. sic Vat. sec. Pric. quattuor Med. Lov. Mor. sec. Bonon. Tholos. Pat. tres Ambr. Reg. Put. tres Petav. Thuan. Exc. Gevart. et Luc. sec. 325. tristes. sic tres Vatt. Pal. Farn. Pric. Exc. Laeti. v. 327. frontemque secare. sic Put. Reg. Mazar. tres Petav. Med. pr. Inc. Heins. Bonon. Pat. Tholos. duo Ambr. vet. Gyr. Mor. sec. Oxon. pr. duo Leidd. quattuor Vatt. Oisel. Exc. Laeti. Var. LL. ed. Antv. v. 335. seu te cana—nudo. sic plerique. v. 340. ille. v. 343. frenet. sic quatt. Vatt. Pal. Pric. Rott. Oisel. v. 345. stilicon v. 348. cursu. v. 349. fu-

^a
gatas. a s. l. a m. pr., quia a in linea non satis nitide scriptum. v. 350. turmas—agebat. turmas scripti omnes, Exc. Gevart. Luc. pr. et ed. Vicet. agebat tres Vatt. Farn. Exc. Laeti. v. 351. ^opar, s cassris strat utrisque. v. 353. satiatur vulnere cornus. v. 354. voto multoque v. 355. malo—deprendit. v. 356. justitiam at-
^{ric}
que prior diro sic ore lacessit. sic multi. v. 360. barbatis—quot. ri videtur re-

^e
centius quam c. v. 366. gelide cessant. v. 368. ult,rius. v. 369. dabit iste tuus. sic Vatt. duo. Pal. Farn. Pric. Oisel. Exc. Laeti. v. 370. fatigat. 374. proteret. sic Vat. quint. Pal. Farn. Pric. Rott. Oisel. Exc. Laeti. proteget' et proteret' tres Vatt. 379. tonsa comas. sic quattuor Vatt. Pal. Farn. Pric. Rott. Leid. pr. Exc. Laeti. claudere. sic tres Vatt. Pal. Farn. Pric. Oisel. 380. tunc—tunc. sic tres Vatt. Pal. Farn. Pric. Oisel. Exc. Laeti. 381. obunco. sic Vatt. duo. Med. tert. Oisel. Leid. pr. Ambr.

sec. Petav. sec. Exc. Laeti. ed. Vicet. et Parm. 382. findetur. 385. honor. sic Vat. pr. Farn. Rott. Oisel. Exc. Laeti.

In Rufin. liber III.

Codex habet hunc titulum rubro col. pictum: „Incipit secundus liber et primus de consulatu Stilichonis.“

I initiale non exhibet. v. 3. actor. 10. inchoat—turbare. 14. non arma mihi non principis. 17. ante nisi rasura. p aut q erasum. 21. discedam. 25. dimisit in orbem. 32. intus alis. 33. sirie. r ex alia litera, opinor i, emend. a m. pr. 35. oruntem. 37. frondentis adusque. 45. nam plaga. 46. misenum. r a m. pr., sed o vide-
tur recentius, quia est atrius. 48. sensusque mali. 49. causis. 56. iamque. inon. a m. pr. 57. proprias. 59. teneri sine dubio fuit primaria lectio; a m. s. emendatum n in u et e puncto adhibito ejiciendum est notatum. 62. summoque a culmine. 63. cernit certamina. 64. vinctas ire manus per vada cerula. v. 66. efflare. gl; l'spirare. 68. fedare. s. l: un-
dasse. 69. inficit. s. l: l'af. a m. s. 71. praeceptis. 72. abnegat. 73. quod soli. 74. potestas. 75. actor. 76. stipatus. 79. pectore. 81. assimilat ventusque — s. l: l'mentem a m. pr. — amictus. 82. aus, nios. o a m. pr. 84. togeque. 85. captive pellito. 86. vultus erat. 89. usquam. — dure. 90. qui n. funesto in turbine. 91. aut tantis. 92. negantur. 96. thalamus proprium genitalibus. 103. tranquilla in pace locatis. 108. illic armenie vibrare. 109. fervida. 111. ararix prim. lectio. a m., ut vid., sec. x emend. in s. 113. ligat. 121. amnis. 125. tremens. 126. tutoque. 127. duplici fossa. 128. locatum. 129. specie cesis extendit. 131. terrore. 132. veniamve. 133. tantos. 134. nunc. 135. metallis. 137. audet. i vid. a m. s. 138. mentitur. s. l: l'mentitur—peste. 141. infaciam. 143. archaiu immixto. in i rasura a m. pr., ut etiam d supra lin. a m. pr. est. iu videtur nu fuisse. 145. etherei. 146. stiliconis liceat. lineolae a m. pr. 147. manus. 150. dignis capiendi credimur. v. 152. celi sibi vendicat. 159. fruetur. 160. partem. 161. illicitos. 163. fueris tantum. 164. dissimules. 170. invicto. 171. lactior. 172. multo. 181. eth.eum. ubi punctum, in codice rasura est. 186. si tunc his. 189. agri. 190. fumante. 192. nec fera. s. l: l'male. supra traxissent: l'tacuissent. 194. potuit. 199. dubios. 200. facta. a m. pr., ut mihi vid. 201. illicitis. 206. nundum. 208. secula. 210. nullo. v. 213. actore. 216. cladibus. 218. par,endum est. 222. illisa. 223. supra secerni scriptum secretum. 225. honore. 226. supra alternam legitur l'a, supra fidem ab ead. m. l'e., item supra la in lacessit nota l're et puncta infra lin. sunt adhibita. Emendatio hujus versus recentior videtur esse; 227. movetur. 230. stricto leges. 232. Jam mihi. 233. ultroque—muc,one. 335. non patiar.
2

ris, 34. tantum. 38. horrescit. 39. tumulosque repletos. 44. orbisque. 46. armatis quon-
dam populis patrumque. 47. hominesque. 52. nilum libiamque. 60. subito — diversaque.
62. novem. 69. praeda. 79. genitor — egi. 82. in alpe vid. p ex o emend. 87. fuit hoc
mille gementes. 89. simul — agebat. 91. siphatem. 94. proh labor in regnum bocci. 98.
placidum gentes. 99. perrefert mis. paucis. 100. circumdatus. 104. dedisti. 111. et quintii
— potenti. 112. ditator. 113. Nam quid. 121. Si. 122. auguriis. 124. gallia cedes. 125.
prosternite. 129. n in tritonia vid. ex alia aliqua lit. emend. 132. corda. 134. ex alia
nescio qua voce vid. auxem emend., fortasse ex aul. 135. concussa. 136. decisse. 138.
effractum — superbas. 139. irrumpit. 143. subsidant. 148. crescit — melius. 156. vindicat
annis. 157. privati jure tenemur. 158. quo. 159. dissidet^u, quo Gadibus arida parthe
occiduis. 170. desunt. 174. damnat. 186. feris^{ui} — phalarim. 190. fastiditata datur. 193.
exterret canabula discolor. 195. supra praecedunt: l'praecurrunt. 197. perturbat. 200.
fas erit atque solo natali reddere cives. 203. jungebat. 209. rigorem. 212. conus. 214.
cursu. 221. vocati. 223. lune patuit. 224. senioritalas. 225. boforus portum qua. 226.
elapsus. 227. ut. 237. germana dissidet. 238. Gildonis ne — fit tanti causa triumph
s. l: l'sit — l'plasma — l'furoris. 242. discidium. 245. favere. 254. laniataque. 255. apta-
rem. 257. Nunc iterum. 261. patris. 264. nunquam. 267. hoc — abusi. 268. grata. 275.
reddit. 276. traduntur. 277. quid. 278. suspicis. 279. cum tradit. 282. libiam secum. 284.
massilias. 286. nec cons. s. l: ne cum. sed supra ne ras. 287. hec precor. 290. de-
vincior. 292. s. l: l'cum non divisus. 297. victore quiescit. s. l: rectore l'cet.
298. quod. 299. moles. 300. tam. 304. non tremuisse. 308. numen praesensque. 309. at
soceri. 310. sererene. 313. vos conspirantes opibus junctosque tulisset. 314. cadet. 316.
arma. 321. parebimus. 322. libens. 325. voluptaut. in cod. lineola per lit. p, fort. rec. 327.
fortis. s. l: l'fusus. 330. devictis tumuit f. mauris. 339. invade rebelles. 341. dubium
num hac an hoc legendum. lego hoc. 342. parebit r. bochi. 345. supra e vocis trium-
phet exstat: l'a. 352. tunc jubet. 365. iniectaue. 366. subiere. 368. hortatu — remoti.
370. moras. 372. tota. 373. calasse. 375. an patior — reliquum. 377. ulterius. 378. in-
sultantique. 379. cui contra. 381. afferat — leti. 385. agat. 387. factum. 389. patribus.
390. Mascezes. 392. temptatis f. mutare. s. l: l'mac. l'temp (sc. mactatis f. tempta-
re) 394. quosque manu pueros parvos. 395. occidit. 397. relcruentus. 400. sceleris sed.
402. hoc. 407. Inachide. 408. si mesto — senatum. 418. ioniamque. 419. segnifer. 423.
leones. s. l: l'i. 424. euntes. 428. pro me doluistis. 430. minas^{notas}. 431. scitque. 434. et
nostros. s. l: l'u (sc. vestros) 435. galeisque. 438. levat s. l: movet. 442. Non illis.
444. umbratis. 452. subdita. b emend. in d. a m. pr. 458. possidet pro sustulit.

468: a liquida — ethra. 469. collectum. 475. clamore. 483. menalia. s. l: l'navalia
485. aula. 490. trudit. 492. quid. s. l: qui. 493. supra utrumque si exstat: l'sic. 494.
aspexerit. 495. turgida. 496. et contus, 499. actor. 501. arthove. s. l: l'que. 508. sar-
diniam veteres. 513. flatibus. 518. muros. s. l: l'sulcos. 519. obvia. 521. undas. s. l:
l'umbras.

In Eutropium liber I.

Rubro col: „In Eutropium liber primus incipit.“ S init. deest. v. 5. que post
puteos mihi vid. a m. s. addit, atramenti color minus ater. 9. terre celique. 13. immen-
sumque 14. portendant. 16. ruptoque. 17. rursus. 19. expiet. s. l: l'a. 23. omnia nobis.
28. supra cinctus: l'cetus. 29. des saltem. 31. supra vixerit uni: l'a l'o (sc. vixerat
uno) 32. discis. 35. mutatus. 39. ante aniles lit. h erasa. 42. vetustas. s. l: l'tum.
44. cepit sepe tamen. e in cepit in ras. 46. suscipiunt. 47. supra certo: l'e. 51.
officium patris. 61. miles tabulis. 63. arentheo. 65. que gemuit — plangit. 66. heu ptho-
lomee — hec. s. l: l'o. (sc. hoc.) 69. viduum ne. 72. consenuit — partus. s. l: l'u
(sc. partu). 74. nititur. 76. gloria. s. l: l'ratia. 79. omnisque. 82. erata danen. 90. epireia.
.....
91. et g. ditata. 92. noctisque cedebat. 97. retinet m. quos. 99. thalamum s. pudicum.
109. pavonem. 110. primaria lectio lassata emend. in laxata, puncto sub prim. s posito.
115. supra qualis sitientibus exstat: l'qua deficientibus. 117. lego pluvia. 121.
supra fortuna scr.: l'natura. 123. decursu. 125. famulis. 126. supra stipite: l'ces.
127. supra lin: l'et scindere. 131. infaustumque — misere. 136. sordibus. 145. texere.
146. irrumpere. s. l: l'irrepere. 148. tali tali. 150. sociumque diu. 154. habundantii.
.....
155. primosque. 156. eventus. 157. depositum — iniquis. 158. actoribus. 161. inventes
primus. 162. qui. 164. fabricavit. s. l: l'erat. 169. auxilio. 177. repletur. juxta vs. 181.
182. 183. 184. puncta sunt posita. 189. insimiles. 190. iste. 194. arte. 195. nunc. 200.
thiriam. s. l: l'siriam. 201. potenti. 202. regula grais. 204. Siciliam. 207. supra cer-
tantum: l'certatum. 210. venisse. 211. quod jure. 216. anthilocus. 227. cogit. 232. pro-
digium est quodcumque parat. s. l: l'gerit. 235. ne — inausum. sed a voci inau-
sum est insertum a m. pr. Fuit primum scriptum inusum. 238. adversaque. 241.
re
cucurrit. 245. prim. lectio fuit maris. sed s in ras. 247. cauchaseas. 248. aggei. 251.
..
vertit. 253. potuit-pudoris. 254. redit. tunc cum vex. resequantur. s fuit c; supra
q mihi vid. rasura esse. vs. 256. est punctis signatus post v. 269. scriptus. 258. latasque.
e
262. fractiis. aperte script. fuit u, quod a m. pr. emend. in i. 267. exoratque. 268. ex-
terget. v. 269. in glossa a m. pr. 272. sevis p. p. campis. 274. et telas. 275. sollers
operum segnes. 276. et iunctam. 280. abscidere. 283. ha demens. 290. cantatur. 291. labes ac.
292. eristheus. s. l: l'i. 294. supra mirata: l'mutata. 296. numquam. 298. ennuchi—
x
empla. 300. supra rt in artus rasura. 301. ornare t. cinctuque. 302. inductoque. 304.
precioso. 309. dominus. 316. raptat. 318. ab hoste. s. l: l'axe. 319. tantis accedere fa-
stis. 325. Terra, Ceres. 327. inter. 330. miti. s. l: l'meriti. in prophani mihi vid. ire-

cens esse; est rasura in ultima syllaba. 337. Eutropius—arces. s. l: l'Eunuchus. 348. sicut. 354. Carminii. 356. jamque deis. 359. s. l: l'ornaris. 361. s. l: l'dirigit. 366. quelibet—notandum. s. l: l'fruendum. 376. transgressa. 377. tunc. 379. chaicis. 380. supra suevis: l'britannis. 381. reges, ex leges emend., quod literae r forma demonstrat. 383. in nostris—castris. s. l: l'signis. 391. tunc. 394. humili fracto. 401. que — urbis. 403. arthois penssasset. 405. cinifisque fer^{Pa}ox. 406. phirereique. 410. tabrica. 412. recens isdem clades a partibus. 413. errorisque. s. l: ter. 414. Eunuchus. s. l: l'Eutropius. 415. assarcio. 419. progressa. 420. tantum. 421. servant. 423. 424. publica nescit pectore majestas — puppem. 427. sane que. 428. mulieribus. 434. alis. scribat fame-orutes. 437. ditantis. 438. repetit. 441. natos an. 442. miseros. 447. transnavit coelja. 450. socii spectator. 455. lucati. 464. neon. 468. exsecti. 470. e fessi rasura literae primae s et puncto sub e supposito emend. falsi. 474. nec prisca. 475. nec. 476. sedabitur. 477. quod. 478. eristei fastos. 481. fotino. 482. Ea patior. 485. conspice. 486. adverte. 491. omnia, supra vestitus vox erasa. 494. aut que. 495. laturus ager. 500. differt. 501. quod. 502. cadet. 509. Ut sibi. 513. addictus sub verbere.

In Eutropium liber II. praef.

Rubro col: „Incipit praefatio tertii libri in Eutropium“. 1. A init. non exstat. 5. vitat. 6. insanum. 7. lingua. 8. ipse. 9. illicitas. 13. abluto. 14. aura. 16. procombit. 17. seditione coacti. 21. num arte an arce, propter literae speciem est dubium; lego arte. 25. raram largo de. prim. lectio emend. in largam raro. g suprascr. r in raram in l, l in largo in r emend., punctum sub g positum. a m. pr. 27. substratus 28. manurus. 31. cod. sic habet: enim. per enim in cod. lineola. 33. transibis; sed ult. s emend. ex t. 35. regio. suprascr. gemino. 40. jam miserande. gl: l'nec. s. l: l'non miseranda. 46. suo. 47. vive precor. 52. quid. 53. percussa. 54. erit. 67. teneant ne te. 69. idem pelago cupiant. 73. venturum. 74. devehit. 74. eunuchi.

In Eutropium liber II.

Rubro col: „Explicit praefatio. Incipit liber tertius in Eutropium“. M init. non exstat. v. 2. aggere. s. l: l'augure. 7. errores. 8. luant. in l rasura; primaria lectio non potest cognosci; emendatio vid. a m. pr. 14. satiantur. 15. noceat. 16. quis. s. l: l'que. 18. arescat fons-truncantur. 19. vivere. 24. induerant—ab axe. 25. inferno. v. 26. deest. 27. opaca. 28. protinus et geminas—undas. s. l: l'urbes. 29. cervice. 30. vittant—rursus. 31. et styg. 34. victo. 36. omnem. 38. totum. 45. tunc. 50. quae. i a m. pr. 51. fractum. 58. exquirere. suprascr. it. 59. continuis. 66. advolvit. 73. hec. 79. adolantes. l mihi r vid. fuisse. 80. non potest cognosci, utrum prim. lectio sit manibus an maribus 81. cum domini vivant. gl: l'convivant domini. 84. supra quae: l'quos—moras. suprascr: cen. 85. fecere—plaustrum. 92. celsa. 98. amphira. 102. victos. 103. gradivus. 104. arava—tracia. ia mihi vid. rec. et est supra ia ras. 106. et

vert. 108. tristisque micantem. 115. etiamnon. 126. referret. 134. nunc. 135. nunc. 138.
virilis. 146. quid p. a st. meos. 147. macetumque. 148. ingentes. 152. caucaseas acuto.
153. ostrogetis — grutondis. 154. phrix. gethos. parve. 161. ethera. transit — affigitur
horis. 172. unda. 176. tarbigilum — aule. 177. tunc. 182. incendia. 183. inducta. 185.
redeunte. 186. strinxerat. 187. et niv. — alis. 192. semper. 193. pectore. s. l: l'empo-
re. 196. grutongus. 197. vittes. 200. pulcreque. 207. contentas. 209. vel flebis. 213.
rupit. 216. illiricos. 223. parere. 231. infernas. 232. fatale. 238. scithicis phrigie. 240.
leva. 241. obliqui. 243. populi quondam. 247. Thimithrates erant. 259. hic procedunt
magnis 263. puro qui. 269. stimulator. 271. glaucos. 272. equis f. pecore. 273. cedit
quoque. 276. irrupit. 279. partibus. 281. alacris. 285. obstrepuere. s. l: l'obstupuere.
286. supra tacita: l'as. supra buxo: l'os. 287. tunc sic irata. 288. longeva. 290. dila-
psus. 293. nato dudum. 294. paret finitimis. 298. Vos campi. 300. nec vaga. 301. tristis.
302. antris. 307. ad fontes e. c. latronum. 309. Non. 314. fuga est stat. 318. nota. 321.
vincula. 325. consilium. 328. variare. 332. quesitus. 334. meothida piscibus explent. 335.
odorate. 336. varios. 337. supra compti: l'ulti. 338. hunus. 340. obruit undas.
341. aurigarumque. 348. amote. 351. defossi verberere. 354. altis. 358. ne quicquam. 361.
qui. 362. qui — qui moribus. 363. hij magicos. 364. necdum. 369. juvenesque ad. 371.
supra victum: l'vitam. 372. Rauca. 373. supra equevas visere lego: l'equa par.
374. laxo. 375. tenero detergent. 376. extemplo. 377. gl: crassamola. 381. exiguus
animi. 382. unci. 383. purgatis. 385. rumas. 385 et 386. sic se excipiunt: tunc
Ajax . . . vellera per et seqq. 390. adsurgit. 394. supra imus vocis trahimus ra-
sura. 397. furorem. 399. tarbigilum — gruthondos. 403. consilii. 404. apollo. 405. troi-
da. 407. infestoque. 408. mindonias. 416. anonarique. s. l: ancyranni. 417. non
equitem. 419. advigilant — eundo. 422. stramite. 426. sulphandus cur pravus. s in
sulc. emend. ex c. 427. cause. 428. federe monstra. 433. levis. 438. more. 440.
supra ibat: l'extat. 443. sceno. 446. quatiens os vix. 447. voluptat. 448. frusta. 450.
prostrepit. 452. levi. 457. solito. 459. mensis. 462. pulsantem. 463. delata. s. l: l'electa
465. pamphilios. 469. navibus. 477. finem jam. 481. sodalem. 484. supra tedas: l'fas-
ces. 489. stolido rerum. 490. uno geminos de sanguine. 491. Japetionidas. 493. mul-
tumque innexit — horo. ante h et supra prim. o vocis horo ras. 495. cassbus. 496.

edidit. 497. quem — epimethia vates. 507. hoc. 508. hoc. 513. proturbat. 514. tunc
d. patremque. 515. scient. 517. crediderint. 519. mirantur proprii paulatim. 523. effectis.
526. gl: defixe. in textu desisse. 528. non fronte serena. 529. non cr. — vultu. 540.
geminos — fratres. 542. digna. 546. subjungi. 549. monstrosa mihi. 556. tantas audebant.
557. sed p. — fasce retento. 564. exultant — volenti. 566. haristis. s. l: l'aratrix. 569.
nueniens. 577. domusque. 582. gl: l'captivus. 583. in om.s post m rasura, vid. e fuis-
se. 589. supra restituunt: l'restaurat. 595. tam meritis — obstent. 599. Non te. 602.
desudet carmine.

In nuptias Honorii Aug. et Mariae Fescenina.

Rubro col. pictum: „Incipit fescenina de nuptiis honorii aug“. P init. deest 3

l'gelo
gildonis. 11. praeda — reges. 12. ludantque. 16. spernit. 17. dampnat. 18. cubes.
19. umbra virentis. 22. tunc driades. 23. que te — ancipite. 24. naiades. 27. qui mi-
cantem. 32. amazones. 40. mox. vs. 42. Age cuncta. Sine inscriptione, spatio non in-
termisso strophae sequuntur. 44. choros heriles. gl: l'viriles. Stropharum bini ultimi
versus committuntur in unum. 49. se ante rosetis deest. 52. rubeat s. l: strepat.
53. flexuosus. 59. demumque. 70. flamme hostem mare currit. h et s in hostem eras.
72. betem. 74. copula que deest. item in v. 77. post oriens. 78. plaudat. 79. locentur.
83. rabidi t. chori. 95. de,tera. 104. Jam paccata. 106. prohibet. 113. vincere. 116.
supra iunctis: l'uic et supra nectite: l'tradite. 118. leto. 121. animum. 123. careat.
126. tunc 133. insonet.

Caput tertium.

Supra dixi ea quae de codice mihi sint explananda melius intellectum iri, si varias lectiones praemiserim, eaque causa permotum illam libelli partem me praeposuisse huic capiti. Quod recte esse dictum ut cognoscas, nunc disseram, quid de gravioribus illis rebus dijudicandum esse mihi videatur. Ac primum recensebo et glossemata in margine scripta et emendationes inter lineas positas, qua in re id velis, lector benevolentissime, in memoria tenere, me potissimum prima quadraginta codicis folia spectavisse. Glossemata omnia*) et emendationes inter lineas adscriptas plerasque a manu prima esse additas equidem arbitrator. Saepe quidem, quamquam atramenti color et species formae litterarum gravis sunt momenti ad aetatem lectionum originemque censendam, difficillimum est aliquid certi statuere et, quum dubitaveram, num notae illae primae an secundae manui essent tribuendae, opinionem meam apposui.

Emendationes modo punctis infra singulas literas vel voces positis modo et punctis et altera lectione superscripta modo punctis non adhibitis modo lit. l', h. e. vel, praescripta significatae sunt. cf. ad 1) indic. p. 4. idyll. 5. in Ruf. l., 166. 173. 226. 345.

*) Non respexi ea glossemata, quae recentioris aetatis nulliusque pretii sunt, ut saepe nomina propria, quae in contextu exstant, in margine adnotatae sunt a m. rec.

351. in Ruf. II., 291. 317 de bello Gild. 186. in Eutrop. I., 148. 254. 370. ad 2) indic. p. 3. epigr. 1. in Ruf. I., 97. 295. II., 68. 312. in Eutr. I., 161. 164. 241. 267. 318. et sic saepe. ad 3) in Ruf. I., 81. 108. 132. 255. 268. 360. fesc. 53. ad 4) in Ruf. I., 43. 55. 80. 128. 134. 252. in Ruf. II., 191. 449 et sic saepe. Falsum verborum ordinem librarius lineolis suprapositis emendavit, veluti in Ruf. II., 146. de bello Gild. 159. 225. in Eutr. II., 259. Raro primariae lectioni, si altera lectio est suprascripta, puncta sunt supposita ut in Ruf. II., 226. Interdum, ut in Ruf. I., 186. in Ruf. II. praef. 31. vox falsa est lita et recta supra lineam suppleta. Rasuras, quae quidem propter membranae asperitatem non semper certo cognoscuntur, suis locis commemoravi. Literae omissae plerumque hoc signo, supposito suprascriptae sunt. Interdum enenda

correxerit in contextu, ut in Eutr. II., 426 „culpandas“ emendavit in „sulpendas“. E quibus variis emendandi rationibus concludendum mihi videtur, codicem, postquam fuerit scriptum, a librario non modo iterum esse perlectum et cum archetypo collatum, sed etiam cum altero codice esse comparatum. Ea enim menda, quae sive statim (ut in Ruf. I., 97. de bello Gild. 99. 397. in Eutr. I., 148. 254.) sive quum codicem perlegeret et cum archetypo conferret, invenit, apographus voce „vel“ non adhibita removet. Ubi autem alter codex dissensit, emendationibus „vel“ apposuit. Sed quamquam non negligenter scriba codicem exaravit et scriptum contulit, tamen errores eum saepe effugerunt, ut in Ruf. I., 239. exstat: „iudice ad cetera“, quo loco „ad“ metricas leges offendit; porro in Ruf. II., 372: „suprama“. de bello Gild. 310: „sererene“. Saepe etiam inscium se praebet. Velut in Ruf. I. praef. 12. glossema „ltonat“ inscitia aperte est ortum, quum mihi quidem „sonat“ praegredientis versus causa illius notae fuisse videatur. in Ruf. I., 152. gl: „l'cinne“. in Eutr. II., 377. gl: „crassamola“, Epithal. Honor. et Mar. 1. gl: „l'clauserat“ (sine dubio ex „hauserat“ exortum) prorsus sunt inepta. Sic etiam in contexta oratione menda leguntur, quae ex inscitia librarii prodierunt, ut fescen. 70 scripsit: „flamme hostem (h et s abras.) mare recurrit“ pro „flumineo stemma recurrit“. Sed tamen codicem esse melioris notae puto.

Num alter ille codex, quem apographus usurpavit, ejusdem fuerit stirpis atque archetypus, vix certo potest affirmari, quia adminicula non satis sufficiunt. Nam etiamsi summa cum industria et notae et sylloge variarum lectionum e diversis codicibus vetustis ab Heinsio collatis excerptarum in Burmanniana editione sunt confectae, tamen saepissime dubium est, quid singuli codices exhibeant. Quaedam quasi fundamentum remanet incertum. Velut de versibus fesceninorum in codice repetitis (cf. indic. p. 4: „Solitas galea“ et seqq.) in sylloge (p. 803) legimus: „Hoc carmen bis legitur in nonnullis libris“, ubi gravissimi est pretii scire, qui codices sic exhibeant. Nam ad nostrum codicem aestimandum permultum valeret, si id esset commemoratum. Omnino autem nullum codicis nostri vestigium indagavi aut in notis Burmannianis aut in sylloge illa. Etenim permultae lectiones sive glossematum sive emendationum intra lineas positarum sive contextae orationis, quae quamquam interdum sunt perversae, tamen fuerunt afferendae ab eis qui codicem inspexerunt, neque in notis neque in sylloge enumerantur. cf. in Ruf. I. praef. 12. gl. 24. gl. I., 152. gl. 163. text. in Ruf. II., 395. text. in Ruf. II. praef. 8. gl. in Eutr. II., 377. gl. 526. gl. Epithal. Hon. et Mar. 1. gl. de IV. cons. Honor. 149. gl. in Mall. Theod. cons. 284. gl. de laud. Stil. I., 379. text. et sic multis locis. Quae res mihi quidem videtur demonstrare, illis viris codicem plane ignotum fuisse.

Ac nunc queritur, quae necessitudo inter cod. Vratisl. et reliquos codd. intercedat. Ex indice codd. mss. Claudiani, quos contulit Heinsius (ap. Burm. p. 741. seqq.) et e sylloge (cf. in Ruf. lib. I. p. 747.) elucet codices Moreti, Lovan., Leid. duo, Oxon. sec.

a libro primo in Ruf. incipere, Oxonienses autem duos maxima ex parte cum cod. Vrat. in libris disponendis consentire. Oxon. pr. enim a libris in Ruf. usque ad librum de bello Get. et Oxon. sec. ab initio usque ad libr. de bello Get. exceptis fesceninis, qui in Oxon. sec. desiderantur, plane eundem praebent ordinem atque cod. Vratisl. Nec tamen adeo in lectionibus Oxonienses cum nostro ms. consentiunt, ut contendere audeam, hos codd. esse ejusdem stirpis atque Vratisl., qua in re sane id fortasse est grave, quod notae et Burmanni et syllogae non suppeditant ad sententiam certam statuendam. Verum occurrit mihi syllogen perquirenti et id, quod plerumque codd. Vaticani, Palatinus, Farnesianus, Rottendorphianus, Pricaeus, Oiselianus contextu inter se cohaerent, et id, quod ad hanc codicum stirpem et praecipue ad cod. Oisel. codex Vratisl. proxime accedit. (cf. varias codd. lectiones in Ruf. lib. I.) Nec solum in libro primo in Ruf., sed etiam in sequentibus libris hanc similitudinem animadverti, praesertim quum multis locis, quibus distant, scribae errorem esse discrepantiae causam equidem conjiciam. Sententiam autem meam, ex qua cod. Vratisl. illi codd. stirpi et potissimum codici Oiseliano, quem Heinsius (ap. Burm. praef. Heinsii p. 23. extr.) „inter optimos enumerandum“ censet, est adjungendus, tuetur epistola viri ill. Cachereau, cui viro Imperiali Parisiensi Bibliothecae praeposito maximas debeo gratias, quod summa facilitate atque liberalitate opusculum meum responso suo adjuvit. Scribit enim ille vir de codice Oiseliano haec: „Le manuscrit de Claudien qui a appartenu à Antoine Loisel, puis à Claude Joly, son neveu, qui l'a légué à l'église cathédrale de Paris, dont il était chanoine, est aujourd' hui conservé parmi les manuscrits latins de la Bibliothèque Impériale sous le No. 18,552. Il portait antérieurement le No. 270. dans le fonds de Notre-Dame. Ce manuscrit, qui est du XIIe siècle ou du commencement du XIIIe est de format petit in-folio et composé de 42 feuillets. On lit en tête du premier feuillet la signature d'Antoine Loisel. H contient la préface et les deux livres entiers du poëme de Claudien contre Rufin. Cette préface commence ainsi:

«Phebeod omitus Phiton cum decidit arcu,
«Membraque cirreo fudit hanela jugo»

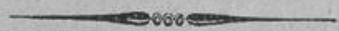
Le livre premier commence:

«Sepe mihi dubiam traxit sententia mentem
«Curaent superi terras, an nullus inesset»

Le poëme in Probini et Olybrii fratrum consulatum ne s'y trouve pas. On n'y trouve non plus ni le poëme De raptu Proserpinae, ni les poëmes grecs. Videmus igitur et cod. Vratisl. et Oisel. ab eodem carmine ordiri et in initio quidem eandem scripturam esse adhibitam et in utroque libro ms. eadem deesse. Itaque virorum doctorum animos imprimis ad illum codicem Parisiensem convertere velim.

Nec facere possum, quin hoc loco eis quoque viris, qui praeter illum virum libello meo succurrerunt, maximas quas debeo gratias agam. Atque debeo Paulo Berolinensi, qui benigne Quaestiones suas Claudianae mihi obtulit, et praecipue Pfeiffero, qui quamquam Vratislaviensi Urbanae (non Regiae) Bibliothecae praefectus permultis negotiis est occupatus, tamen eximia humanitate atque urbanitate semper opusculum meum sublevavit.

(Reliqua alio tempore edentur.)

Emendanda.

Omitto eos errores typographi, qui per se cognoscuntur, ut sarminum pro carminum vel similia et respicio graviora.

- p. 4 lin. 3 post Celerinae deest punctum. ad epist. 4 lege: inter nos. mox. lin. 28. ante epigr. 4 delendum est post.
- p. 5. in syllogo varr. lectt. lin. 5 post sic suppl: s. c. frondibus. ibid. lin. 12. lege: s. l: l'veniunt. lin. 20. post nostri delenda punctum et sic.
- p. 6. lin. 24. lege: l'membra. v. 111 line: Pric. v. 134 pone puncta sub sepe et dele: l'
- p. 7. v. 184 lege: t suprascr. a m. pr. v. 186 lege: ma. manet etiam. v. 224 suppl: sic item v. 238. lin. paenult. suppl: Tholos.
- p. 8. v. 360. sub t deest punctum.
- p. 9. v. 56. post lamque punctum delendum.
- p. 9. in extrema parte multae variae lectiones sine ulla causa spatiosis literis scriptae.
- p. 10. v. 372 lege: amplexus — suprama. mox suppl: v. 512. quamquam. vv. 520. sqq adde: Ordo versuum literis a et b et punctis adhibitis corr.
- p. 12. lin. 2 lege: l'qui.
- p. 13. lin. 3 suppl: v. 370. aaccipit. v. 413 lege: l'ter. v. 442: miseros. ibid. in Entr. praef. lege: Q init. ibid. suppl: v. 29. quique. v. 40. lege: gl: nec. mox: 75. eunuchi. in Entr. II. lege: praef. tertii. dele: liber. v. 81: gl: l'convivam.
- p. 14. lin. I. lege: v. 129. referret. lin. 3 suppl post ethera: v. 170. v. 187. sub a vocis alis suppl punctum. post: 307. suppl: et 308. v. 348. lege: amoto. v. 358. lege: nec quicquam. v. 416 lege: l'ancyranni.